

Projekt

z dnia 12 marca 2015 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY STEGNA**

z dnia 2015 r.

**w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Stegna na lata 2015 - 2020**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 594 z późniejszymi zmianami) w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy uchwala, co następuje :

§ 1.

Zatwierdza się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stegna na lata 2015 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stegna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE STEGNA NA LATA 2015–2020**

STEGNA 2015

I. Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się

powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Stegna ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2015–2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. DIAGNOZA, ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STEGNA

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie diagnozy i analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Na terenie Gminy Stegna przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemami nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób gdzie świadkami są jedynie członkowie najbliższej rodziny.

Na dzień 31.12.2014r. Gmina Stegna liczy 9925 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Dworze Gd wynosi 3493, z czego jedynie 757 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych. Z terenu Gminy Stegna zarejestrowanych było 863 osoby. Stopa bezrobocia na koniec 2014 roku w powiecie nowodworskim wynosiła 31,3%. Praca dla ludzi jest podstawową potrzebą życiową, zapewnia bezpieczeństwo, stabilizację oraz środki na utrzymanie rodziny. Podnosi wartość człowieka, który w oczach rodziny czuje się potrzebny i dowartościowany. Brak pracy jest jednym z podstawowych przyczyn, że w rodzinie dochodzi do różnych spięć a w konsekwencji do przemocy. Bezrobocie wszystkich dotknęło bezpośrednio, brak pracy wiąże się z patologią zwłaszcza wśród młodzieży jest przyczyną alkoholizmu, kradzieży i zdobywania środków na utrzymanie za wszelką cenę. Brak perspektyw na przyszłość dla siebie i dzieci niemożność zapewnienia dzieciom podstawowych potrzeb a w tym możliwości kształcenia doprowadza do konfliktów które często przeradzają się w przemoc.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy Stegna w roku 2014 przeprowadzonych zostało 217 interwencji domowych. Policja podczas interwencji w środowiskach rodzinnych w okresie od 1.01.2014r. do 31.12.2014r. założyła 22 „Niebieskie Karty”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1.01.2014r. do 31.12.2014r. było 46 zgłoszeń z tego 12 osób podjęło leczenie odwykowe.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31.12.2014r. 495 rodzin tj. 1230 osób w tych rodzinach korzysta z zasiłków pomocy społecznej.

Najczęstsze problemy występujące w rodzinach, które są objęte różnorodną pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej to:

- bezrobocie i niskie zarobki osób pracujących na umowę o pracę
- zatrudnianie na „czarno” bez ponoszenia kosztów ubezpieczenia
- długotrwała choroba i brak środków na leczenie i rehabilitację
- alkoholizm i patologia

- brak dojazdów komunikacją PKS
- nasilająca się przestępczość wśród młodzieży
- brak środków na kształcenie dzieci
- brak mieszkań socjalnych, komunalnych i tanich do wynajęcia
- nasilenie się agresji i przemocy w domu

Mimo wielu działań problem przemocy nadal narasta na terenie gminy Stegna. W okresie od 1.01.2014r. do 31.12.2014 r. ogółem złożono 26 „Niebieskich Kart”.

Wiele rodzin skorzystało ze wsparcia w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej, m.in. z powodu przemocy w rodzinie. Ofiarami przemocy były najczęściej kobiety i dzieci. Sprawcami byli mężczyźni, w większości przypadków uzależnieni od alkoholu.

W szkołach na terenie Gminy Stegna zanotowano wśród uczniów wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska. Dla bliższego poznania problemu przemocy w szkole przeprowadzono wiele ankiet anonimowych, które miały służyć zdiagnozowaniu bezpieczeństwa i ewentualnych zagrożeń w środowisku szkolnym. Uczniowie głównie gimnazjaliści coraz rzadziej przyznają się do stosowania bezpośredniej agresji fizycznej. Przede wszystkim istnieje agresja werbalna, przekleństwa, przezywanie lub agresja przemieszczona w formie „wyżywiania na przedmiotach”

Szkoły podejmują wiele udanych prób w realizowaniu pracy wychowawczej: lekcje wychowawcze, zajęcia pozalekcyjne ze wsparciem psychologiczno-pedagogicznym, spotkania z pracownikami Policji i kuratorami sądowymi.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Zjawiska przemocy często łączą się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy i zatajany aż do chwili wystąpienia sytuacji drastycznej i ewidentnej, bezpośredniej przemocy.

III. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE

DZIAŁANIA:

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stegna
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Stegna
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program jest spójny z Programami :

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Powiatowym Programem Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Nowodworskim na lata 2010- 2015,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stegna na lata 2005 - 2015,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015r.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015, poz. 163 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r poz.1356 z późn. zm.).

IV. ZASOBY GMINY STEGNA W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Komenda Policji,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - placówki oświatowo-wychowawcze,
 - zakłady opieki zdrowotnej,
 - organizacje pozarządowe,
 - parafie,
 - inne.

V. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZCJĘ PROGRAMU

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VI. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ.

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. REALIZACJA PROGRAMU I PRZEWIDYWANE EFEKTY

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Stegna

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy Stegna.

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Wójt Gminy Stegna

3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- inni w zależności od zasobów,

4. Zadania zespołu interdyscyplinarnego

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
 - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
 - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
 - udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
5. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
 - obalanie mitów na temat przemocy,
 - szkolenia na temat przemocy,
 - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
 - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
 - organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
 - dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,

- organizowanie konkurów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowo- wychowawcze,
- gminne świetlice środowiskowe,
- inne, w zależności od zasobów gminy.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Malborku o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.
5. Zawiadomienie do prokuratury, policji o popełnieniu przestępstwa.

Cel 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
 - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
 - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
 - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”

Podmiot realizujący działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
 - podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
 - przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- policja,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele oświaty,

- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

VIII. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stegnie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Stegna, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. WYKAZ PLACÓWEK NA RZECZ PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Warszawska 28A

82-100 Nowy Dwór Gdański

tel./fax 55 246 81 75

2. Poradnia Zdrowia Psychicznego

ul. Dworcowa 12

82-100 Nowy Dwór Gdański

3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul.3-Maja 6

82-103 Nowy Dwór Gdański

Tel/fax 55 247 22 82

4. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

„Niebieska Linia”

801 120 002

niebieskalinia@niebieskalinia.info

5. Policja

997 tel. alarmowy

112 tel. alarmowy

6. Bezpłatny Telefon zaufania dla Dzieci i Młodzieży

116 111

7. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej

w Nowym Dworze Gdańskim, ul. Warszawska 52

tel. 55 261 7304

Uzasadnienie

Podstawą do opracowania 5 letniego Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stegna na lata 2015 - 2020 jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) jako zadanie własne gminy.